

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

BÙI ÁNH DƯƠNG

**GIẢI PHÁP GIẢM NGHÈO BỀN VỮNG
CHO ĐỒNG BÀO DÂN TỘC THIỂU SỐ
HUYỆN VĂN BÀN, TỈNH LÀO CAI**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2019

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

BÙI ÁNH DƯƠNG

**GIẢI PHÁP GIẢM NGHÈO BỀN VỮNG
CHO ĐỒNG BÀO DÂN TỘC THIỂU SỐ
HUYỆN VĂN BÀN, TỈNH LÀO CAI**

Ngành: Phát triển nông thôn

Mã số: 8.62.01.16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. LÊ SỸ TRUNG

THÁI NGUYÊN - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và hoàn toàn chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ để thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả

Bùi Ánh Dương

LỜI CẢM ƠN

Trước hết với tình cảm chân thành và lòng biết ơn sâu sắc, tôi xin gửi lời cảm ơn đến PGS.TS Lê Sỹ Trung người trực tiếp hướng dẫn và giúp đỡ tôi hoàn thành Luận văn này.

Tôi xin trân trọng cảm ơn các thầy giáo, cô giáo Khoa kinh tế - phát triển nông thôn, Trường Đại học Nông Lâm - Đại học Thái Nguyên đã trực tiếp giảng dạy và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Tôi cũng xin cảm ơn UBND huyện Văn Bàn, Chi cục Thống kê huyện Văn Bàn, Phòng Kinh tế - Hạ tầng huyện, phòng Nông nghiệp và PTNT huyện, Đảng ủy, UBND xã Văn Sơn, Khánh Yên Thượng, Nậm Dạng huyện Văn Bàn và các hộ tại 03 xã trên, đã cung cấp số liệu và thông tin cần thiết để tôi hoàn thành luận văn này.

Cuối cùng, tôi xin chân thành cảm ơn đồng nghiệp, bạn bè, cùng toàn thể gia đình, người thân đã động viên tôi trong thời gian nghiên cứu đề tài.

Thái Nguyên, ngày 05 tháng 9 năm 2019

Tác giả

Bùi Ánh Dương

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
TRÍCH YẾU LUẬN VĂN.....	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu của đề tài nghiên cứu	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	2
4. Ý nghĩa và đóng góp của đề tài.....	3
Chương 1. CƠ SỞ KHOA HỌC CỦA ĐỀ TÀI	4
1.1. Cơ sở lý luận về giảm nghèo bền vững cho đồng bào dân tộc thiểu số.....	4
1.1.1. Một số khái niệm về giảm nghèo bền vững	4
1.1.2. Chuẩn mực xác định nghèo đói.....	6
1.1.3. Nghèo đa chiều.....	8
1.1.4. Lý luận về giảm nghèo bền vững.....	12
1.2. Cơ sở thực tiễn	16
1.2.1. Kinh nghiệm giảm nghèo trên thế giới	17
1.2.2. Kinh nghiệm giảm nghèo ở một số địa phương của Việt Nam.....	19
1.2.3. Các nghiên cứu có liên quan	22
Chương 2. ĐẶC ĐIỂM ĐỊA BÀN, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	23
2.1. Đặc điểm địa bàn.....	23
2.1.1. Đặc điểm địa hình	23
2.1.2. Điều kiện kinh tế xã hội	28
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	28
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	31
2.3.1. Phương pháp thu thập thông tin	31
2.3.2. Thu thập thông tin thứ cấp	32
2.4. Phương pháp phân tích thông tin	32
2.5. Hệ thống chỉ tiêu phân tích	33

Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	35
3.1. Thực trạng nghèo của đồng bào dân tộc thiểu số huyện Văn Bàn.....	35
3.1.1. Thực trạng giảm nghèo trên địa bàn huyện Văn Bàn, tỉnh Lào Cai	35
3.1.2. Thực trạng nghèo của đồng bào thiểu số của 03 xã nghiên cứu	38
3.1.2. Thực trạng nghèo đa chiều của các hộ nghiên cứu	42
3.1.3. Đánh giá việc thực hiện các giải pháp giảm nghèo bền vững tại huyện Văn Bàn.....	44
3.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến nghèo đói của người dân	53
3.2.1. Điều kiện tự nhiên	53
3.2.2. Tập quán sinh hoạt và sản xuất	53
3.2.3. Bệnh tật và sức khoẻ	54
3.2.4. Xuất phát điểm về kinh tế	54
3.2.5. Do cơ chế, chính sách của Nhà nước	54
3.2.6. Nghèo do thiếu vốn và sử dụng vốn không hiệu quả.....	55
3.2.7. Nghèo do thiếu kiến thức khoa học kỹ thuật áp dụng cho sản xuất.....	55
3.2.8. Nghèo đói do thiếu phương tiện sản xuất	56
3.2.9. Nghèo do thiếu đất sản xuất	56
3.2.10. Đói nghèo do đông người ăn theo	56
3.2.11. Đánh giá chung về các yếu tố ảnh hưởng đến phát triển phát triển kinh tế của khu vực nghiên cứu.....	57
3.3. Định hướng, mục tiêu và giải pháp giảm nghèo bền vững cho đồng bào các dân tộc thiểu số tại huyện Văn Bàn	59
3.3.1. Định hướng giảm nghèo bền vững cho đồng bào các dân tộc thiểu số tại huyện Văn Bàn	59
3.3.2. Mục tiêu giảm nghèo bền vững cho đồng bào các dân tộc thiểu số tại huyện Văn Bàn	59
3.4. Giải pháp phát triển sản xuất nâng cao thu nhập cho đồng bào dân tộc DTTS huyện Văn Bàn.....	60
3.4.1. Quy hoạch phát triển	61
3.4.2. Nhóm giải pháp về đất đai	62

3.4.3. Nhóm giải pháp về vốn	63
3.4.4. Nhóm giải pháp về phát triển nguồn nhân lực	63
3.4.5. Nhóm giải pháp về khoa học kỹ thuật.....	64
3.4.6. Nhóm giải pháp xây dựng kết cấu hạ tầng nông thôn.....	65
3.4.7. Nhóm giải pháp về chính sách	66
3.4.8. Nhóm giải pháp nâng vai trò, trách nhiệm của chính quyền địa phương	68
3.4.9. Giải pháp về thị trường	69
3.4.10. Giải pháp phát triển du lịch bền vững.....	71
3.4.11. Đào tạo nghề và xuất khẩu lao động	72
3.4.12. Bảo tồn, giữ gìn và phát huy giá trị văn hóa dân tộc thiểu số.....	73
3.4.13. Nâng cao chất lượng và hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị, phát huy vai trò của Mặt trận, các đoàn thể chính trị - xã hội trong thực hiện công tác xóa đói, giảm nghèo vùng đồng bào DTTS huyện Văn Bàn.....	73
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	77
TÀI LIỆU THAM KHẢO	79

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

ASXH	: An sinh xã hội
BHXH	: Bảo hiểm xã hội
BHYT	: Bảo hiểm y tế
BQ	: Bình quân
CN	: Công nghiệp
CNH, HĐH	: Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
CNXH	: Chủ nghĩa xã hội
CT - XH	: Chính trị - xã hội
ĐBKK	: Đặc biệt khó khăn
ĐCĐC	: Định canh định cư
DL	: Du lịch
DN	: Doanh nghiệp
DTTS	: Dân tộc thiểu số
DV	: Dịch vụ
ĐVT	: Đơn vị tính
GD và ĐT	: Giáo dục và đào tạo
HDI	: Chỉ số phát triển con người
HĐND	: Hội đồng nhân dân
HTCT	: Hệ thống chính trị
HTX	: Hợp tác xã
KT - XH	: Kinh tế - xã hội
LĐ, TB và XH	: Lao động, thương binh và xã hội
LLVT	: Lực lượng vũ trang
SXKD	: Sản xuất kinh doanh
THCS	: Trung học cơ sở
THPT	: Trung học phổ thông
TM	: Thương mại
TTCN	: Tiểu thủ công nghiệp
UBND	: Ủy ban nhân dân
VLSS	: Điều tra thu nhập dân cư
XD	: Xây dựng
XĐGN	: Xóa đói giảm nghèo
XKLD	: Xuất khẩu lao động

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1.	Quy định về chuẩn nghèo đói (theo tiêu chuẩn quốc gia)	7
Bảng 2.1.	Thực trạng sử dụng đất huyện giai đoạn 2016-2018	27
Bảng 2.2.	Cơ cấu dân tộc huyện Văn Bàn - tỉnh Lào Cai năm 2018	28
Bảng 3.1.	Tỷ lệ hộ nghèo và cận nghèo huyện Văn Bàn, tỉnh Lào Cai	35
Bảng 3.2.	Thực trạng nghèo của đồng bào DTTS trên địa bàn huyện Văn Bàn (từ 2015-2018)	36
Bảng 3.3.	Phân loại hộ nghèo của đồng bào DTTS huyện theo đơn vị hành chính năm 2018	37
Bảng 3.4.	Dân tộc thiểu số tại huyện Văn Bàn.....	38
Bảng 3.5.	Tỷ lệ nghèo của dân tộc thiểu số.....	38
Bảng 3.6.	Đặc điểm chung các hộ điều tra năm 2018	39
Bảng 3.7.	Tài sản chính của các hộ điều tra	39
Bảng 3.8.	Một số chỉ tiêu về lao động.....	40
Bảng 3.9.	Tình hình sử dụng đất của các hộ điều tra năm 2018	40
Bảng 3.10.	Trình độ học vấn của nhóm hộ điều tra	41
Bảng 3.11.	Trình độ chuyên môn của nhóm hộ điều tra	41
Bảng 3.12.	Bình quân thu nhập của nhóm hộ điều tra	42

TRÍCH YẾU LUẬN VĂN

Họ tên học viên: Bùi Ánh Dương

Tên đề tài luận văn: ***“Giải pháp giảm nghèo bền vững cho đồng bào dân tộc thiểu số tại huyện Văn Bàn, tỉnh Lào Cai”***

Chuyên ngành: Phát triển nông thôn - Mã số: 8 62 01 16

Tên cơ sở đào tạo: Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên

1. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở đánh giá thực trạng và phân tích các yếu tố ảnh hưởng để nghiên cứu giải pháp giảm nghèo bền vững cho đồng bào dân tộc thiểu số huyện Văn Bàn, tỉnh Lào Cai.

2. Phương pháp nghiên cứu

Luận văn sử dụng phương pháp Thu thập số liệu thứ cấp, Thu thập số liệu sơ cấp, Phương pháp thu thập nhằm giảm nghèo bền vững cho đồng bào thiểu số tại huyện Văn Bàn, tỉnh Lào Cai.

3. Kết luận

+ Tỷ lệ nghèo của huyện Văn Bàn tỉnh Lào Cai giảm đều qua 3 năm, cụ thể năm 2016 tỷ lệ hộ nghèo là 35,67%, cận nghèo là 17,29% đến năm 2018 tỷ lệ hộ nghèo giảm xuống còn 17,64%, cận nghèo là 13,16%. Tỷ lệ hộ nghèo theo tiêu chí thu nhập chiếm 90,8%, nghèo do thiếu hụt các dịch vụ cơ bản là 9,2%. Với thành phần dân tộc chủ yếu là đồng bào dân tộc thiểu số cho nên tỷ lệ nghèo của đồng bào dân tộc thiểu số chiếm trên 86,72% số hộ nghèo toàn huyện. Năm 2018 trong 4.372 hộ nghèo thì hộ nghèo là đồng bào dân tộc thiểu số có 3.057 hộ, chiếm 80,21%.

+ Qua phân tích các nguyên nhân dẫn tới nghèo của đồng bào dân tộc thiểu số tại huyện Văn Bàn có 3 nguyên nhân chính đó là: trình độ học vấn của chủ hộ, tài sản của hộ gia đình, nhân khẩu học; Các yếu tố ảnh hưởng tới giảm nghèo bền vững có yếu tố khách quan như điều kiện tự nhiên, ảnh hưởng của kinh tế vĩ mô tới nền kinh tế, hệ thống chính sách giảm nghèo còn chông chéo,... có nguyên nhân chủ quan như thiếu vốn, thiếu đất sản xuất, thiếu tư liệu sản xuất,...

+ Đề tài đã đề xuất được 5 nhóm giải pháp nhằm giảm nghèo bền vững cho đồng bào dân tộc huyện Văn Bàn đó là: Công tác lãnh đạo chỉ đạo; Nâng cao